

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR

TEVFİK CAN YILDIZAN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/54505

Karar Tarihi : 18/12/2024

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Selahaddin MENTEŞ
Yılmaz AKÇİL

Raportör : Ali Erdem ŞAHİN

Başvurucu : Tevfik Can YILDIZAN

Vekili : Av. Filiz ARSEVEN YILDIZAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu görevlisinin bir sosyal medya grubunda yaptığı paylaşım dolayısıyla disiplin cezası ile cezalandırılması nedeniyle ifade özgürlüğünün ve özel hayata saygı hakkı kapsamındaki kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu, başvuruya konu olayların yaşandığı tarihte Isparta'nın Uluborlu ilçesindeki devlet hastanesinde diş hekimi olarak görev yapmaktadır.

3. Başvurucunun bir sosyal medya sitesinde (Facebook) oluşturulan *Doktor Babalar* grubunda yaptığı somut olaya konu paylaşımı şöyledir:

"Neyse ben yine bir kez daha yazayım Isparta'da diğer illerdeki kanun, hukuk, kural geçmez beyler. Isparta İl Sağlık Müdürlüğüne tek başıma 3 dava açıp kazandım, açık ve net söylüyorum ki; Isparta'da mevzuat kanun bilen idareci yok, hepsi boş beleş koltuk sevdasının adamları. Hal böyle olunca dayayacaksın davayı, vereceksin odunu, bir de kamuyu zarara uğrattılar diyeceksin, üstüne suç duyurusunu vereceksin, yer misin yemez misin o da mı yetmedi? Artık iş yeraltı dünyasına kadar gider, niyeti bozucaksın aga. Bunlar hileli oynarlar, dikkat et."

4. Söz konusu paylaşımı nedeniyle başvuru hakkında disiplin soruşturması yapılmıştır. Soruşturma neticesinde paylaşımın 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesinin birinci fıkrasının (D) bendinin (I) alt bendinde yer alan "amirine, maiyetindekilere, iş arkadaşlarına veya iş sahiplerine hakarette bulunmak veya bunları tehdit etmek" kapsamında kaldığı gerekçesiyle başvurucunun bir yıl süreyle kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

Başvurucunun anılan işleme karşı idari yargıda açtığı davada "*soruşturmanın objektif ve tarafsız bir muhakkik tarafından yürütülmediğinin ve disiplin kurulunda bulunan il sağlık müdürünün başvuru hakkında tarafsız bir değerlendirme yapamayacağını anlaşıldığı*" gerekçesiyle işlemin iptaline karar verilmesi üzerine başvuru hakkında yeniden disiplin soruşturması başlatılmıştır.

5. Başvurucu, ifadesinde paylaşımı herhangi bir idareciye hakaret veya idareciyi tehdit etmek amacıyla yapmadığını belirtmiş; daha önce hakkında yapılan idari tasarruflara karşı açtığı davaları kazandığını ve paylaşımı yaşadıklarına tepki olarak spontane şekilde yaptığını vurgulamıştır. Son olarak belirli bir kimseyi işaret etmeksizin Isparta idarecileriyle ilgili paylaşım yaptığını, kullandığı ifadelerden dolayı pişman olduğunu, bu bağlamda daha önceki ifade ve savunmasında özür dilediğini ifade etmiştir. Soruşturma neticesinde paylaşımın 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinin (d) alt bendinde yer alan "*hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak*" kapsamında kaldığı gerekçesiyle başvurunun kınama cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

6. Başvurucu, hakkında tesis edilen disiplin cezasının iptali istemiyle idare mahkemesine başvurmuştur. İlk derece mahkemesi *Doktor Babalar* grubuna üyeliğin sıkı şartlara (diploma tescil numarası, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, görev yeri bilgileri) bağlandığını belirttiği kararında, başvurunun üçüncü kişilere kapalı olsa da geniş katımlı ve il sağlık müdürünün de üye olabileceği bu grupta yaptığı paylaşımın aleni olması nedeniyle idare tarafından hukuka aykırı olarak ele geçirildiğinden bahsedilemeyeceğini ifade etmiştir. Nihayetinde paylaşımın Isparta İl Sağlık Müdürlüğü yöneticilerini itham edici ve eleştiri sınırlarını aşan nitelikte olduğu, bu bağlamda hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarstığı sonucuyla davayı reddetmiştir. Anılan karar, istinaf kanun yolunda kesinleşmiştir.

7. Başvurucu, nihai kararı 18/4/2022 tarihinde öğrendikten sonra 29/4/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu; paylaşımı kapalı bir grupta yapmasına rağmen kişisel veri niteliğindeki açıklamalarının soruşturmaya konu edilmesi nedeniyle özel hayatın ve aile hayatının korunması hakkının, ceza soruşturmasında aynı konuya ilişkin olarak kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmesine rağmen müdahaleye uğraması nedeniyle masumiyet karinesinin, paylaşımın ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerekirken gerekçesiz olarak davanın reddedilmesi nedeniyle de ifade özgürlüğünün ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; mevcut başvuruda başvurunun özel hayatının gizliliğinin ve ifade özgürlüğünün ihlal edilip edilmediği konusunda inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi içtihatları ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formunda ileri sürdüğü iddiaları yinelemiştir.

A. Özel Hayata Saygı Hakkı Kapsamındaki Kişisel Verilerin Korunmasını İsteme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

10. Anayasa Mahkemesi *Ramazan Kavak* ([GK], B. No: 2017/20729, 5/9/2024) kararında, sosyal medya paylaşımları nedeniyle kamu görevlisine disiplin cezası şeklinde yapılan müdahalelerin denetiminde aleniyet koşullarının rolüne ilişkin geniş açıklamalarda bulunmuştur. Anılan kararda, kişisel Facebook sayfasında yapılan bir paylaşımın aleniliğinin kullanıcılar tarafından sitenin gizlilik ayarları yardımıyla yönetilebildiği belirtilerek paylaşımın aleni olması veya mahremiyetin sağlanmasının yalnızca ilgili kullanıcının tekelinde olduğu vurgulanmıştır.

11. Ancak somut olaya konu paylaşım, başvurunun kişisel sayfasından ziyade başvurucuyla aynı mesleğe mensup binlerce üyenin bulunduğu ve üçüncü kişiler tarafından başta gizlilik ayarları ve kimlerin üye olacağı olmak üzere tüm kriterleri yönetilen bir sosyal medya grubunda yapılmıştır. Buna göre başvurunun paylaşımı mahremiyet hususunda herhangi bir kontrolü olmadığı bir alanda yaptığı gözetildiğinde aleniyet kazandırma niyetiyle yapıldığını veya aleniyet kazanması ihtimaline karşı gereken özen yükümlülüğünü gösterdiğini kabul etmek mümkün olmamıştır.

12. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Selahaddin MENTES bu görüşe katılmamıştır.

B. İfade Özgürlüğünün İhlal Edildiğine İlişkin İddia

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. İfade özgürlüğüne yönelik müdahalenin dayanağı olan 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinin (d) alt bendinin kanunla sınırlama ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır. Müdahalenin kamu hizmetlerinin yeknesak, ayrımsız ve etkin sunulmasında yaşamsal olarak kabul edilen devlet memurunun itibar ve güveninin sağlanmasına yönelik önlemlerin bir parçası olduğu, Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *kamu düzeninin korunması* meşru amacını taşıdığı değerlendirilmiştir. İfade özgürlüğüne yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir (AYM, E.2007/4, K.2007/81, 18/10/2007; *Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 53-55; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 70-72). Bu itibarla müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğu yönünden inceleme yapılacaktır.

15. Somut olayda başvuru, yalnızca hekimlerin üye olabildiği Facebook grubunda yaptığı paylaşım ile hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarstığı gerekçesiyle disiplin cezası ile cezalandırılmıştır (bkz. §§ 3-5). Yargılama sürecinde ise ilk derece mahkemesi paylaşımın eleştiri sınırlarını aştığını ve İl Sağlık Müdürlüğü yöneticilerini itham edici nitelikte olduğunu belirterek davanın reddine karar vermiştir. Anılan karar, istinaf kanun yolunda kesinleşmiştir (bkz. § 6).

16. Açıkır ki idare ve mahkemeler, başvurunun eylemiyle tabi olduğu statü hukukuna aykırı hareket ettiği sonucuna varmıştır. Anayasa'nın 128. maddesinin birinci fıkrasına göre devletin yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslı ve sürekli görevler memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülmektedir. Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasında ayrıca önemi nedeniyle memurların ve diğer kamu görevlilerinin görev ve yetkilerinin, haklarının ve yükümlölüklerinin kanun ile düzenleneceği ifade edilmiştir. Anayasa'nın 129. maddesinin birinci fıkrasında ise memurlar ve diğer kamu görevlilerinin Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlü olduğunun altı çizilmiştir (*Ayfer Altuntaş ve İkbal Ünzile Gürsoy*, B. No: 2018/24874, 31/3/2022, § 49). 657 sayılı Kanun'un 8. maddesine göre devlet memurları, resmî sıfatlarının gerektirdiği itibar ve güvene layık olduklarını hizmet içindeki ve dışındaki davranışlarıyla göstermek zorundadır. Nitekim aynı Kanun'un 125. maddesinde hizmet dışında itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunan devlet memurlarına disiplin cezaları verileceği ifade edilmiştir.

17. Anayasal ve ilgili yasal çerçeve göstermektedir ki gerek Anayasa koyucu gerekse kanun koyucu kamu görevlisinden hizmet içinde olduğu gibi hizmet dışında da resmî sıfatın gerektirdiği güven ve itibara uygun davranışlar sergilenmesini bekleyerek idareye duyulan güveni korumayı amaçlamaktadır. Bu anlamda kamu hizmetlerinin statü hukukunun sağladığı itibar ve güvene aykırı davranan ya da aykırı davranabileceği yolunda haklı ve objektif bir kanaat uyandıran kamu görevlileriyle yürütölmesini arzu etmemektedir (*Lale Çalıkoğlu*, B. No: 2018/36354, 18/10/2022, § 31; sadakat ve tarafsızlık yükümlölüğüne ilişkin benzer değerlendirmeler için bkz. *şah İsmail Harmancı*, B. No: 2018/15359, 17/11/2021, § 40).

18. Hiç şüphesiz Anayasa ve kanun koyucunun söz konusu beklentisi başta ifade özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlükler alanında kamu görevlilerinin sıradan bireylere göre daha fazla sınırlandırmaları anlamına gelecektir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesinin çok sayıda kararında altını çizdiği gibi kamu görevlisi olmak, sağladığı birtakım ayrıcalıklar ve avantajların yanında bazı külfet ve sorumluluklara katlanmayı ve diğer kişilerin tabi olmadığı sınırlamalara tabi olmayı gerektirir. Kişi kamu görevine kendi isteği ile girmekle bu statünün gerektirdiği ayrıcalıklardan yararlanmayı ve külfetlere katlanmayı kabul etmiş sayılır, kamu hizmetinin kendine has özellikleri bu avantaj ve sınırlamaları zorunlu kullmaktadır (*İhsan Asutay*, B. No: 2012/606, 20/2/2014, § 38; *Elif Güneysu*, B. No: 2017/31733, 7/10/2021, § 42; *Cem Özaydın*, B. No: 2017/26800, 13/1/2022, § 36). Bu sebeplerle kamu görevlilerinin ifade özgürlüğüne yapılan müdahalelerde Anayasa Mahkemesi kamu görevlisinin bu yönünü görmezden gelemmez.

19. Kamu görevlileri tabi oldukları devlet memurluğu statülerinin kanun ve diğer alt mevzuata dayanan gereklerini yerine getirmemeleri hâlinde bir disiplin cezası ile karşılaşacaktır. Disiplin uygulamaları devlet organizasyonu içinde düzenin sağlanması ve korunması, memurun görevine bağlanması, hizmetlerin en etkin ve verimli bir şekilde yürütölmesi için kullanılır; bu uygulamaların hukuki gerekçeleri ve sonuçları vardır. Disiplin uygulamalarının nihai hedefi sağlanan düzen sayesinde verimli bir çalışma ortamının ve nihai olarak da kamu yararının sağlanmasıdır. Bu bakımdan disiplin cezaları memurların görevlerini layıkıyla ve uyum içinde yerine getirmesi için önemli bir araçtır (*Ayfer Altuntaş ve İkbal Ünzile Gürsoy*, § 53). Öte yandan münhasıran memurların görevleriyle ilgili olması disiplin cezaları hakkında yapılan değerlendirmelerin ciddiyetini azaltmamaktadır. Çünkü düşünce açıklamaları karşılığında uygulanan disiplin cezalarının kamu görevlilerinin temel

hak ve özgürlükleri üzerinde bir caydırıcı etki oluşturacağı açıktır (*Mehmet Alanç ve diğerleri* [GK], B. No: 2017/15462, 29/9/2021, § 49; *Şah İsmail Harmanacı*, § 41).

20. Başvurucu; somut olaya konu paylaşımını yalnızca hekimlerin katılabildiği ve ancak diploma tescil numarası, T.C. kimlik numarası ve görev yeri bilgilerinin verilmesiyle üye olunabilen bir Facebook grubunda yapmıştır. Dolayısıyla başvuru ile grup üyeleri arasındaki ilişkinin meslektaşlıktan ileri geldiği açıktır. Bununla birlikte paylaşımında idareye karşı kazandığı davalardan bahseden ve İl Sağlık Müdürlüğü yöneticilerine yönelik birtakım ifadeler kullanan başvurunun bu bağlamda kamu görevlisi bir hekim olduğunun grup üyelerince anlaşılabilirliği ve paylaşımını kamu görevlisi sıfatıyla yaptığı da tartışmasızdır (benzer değerlendirmeler için bkz. *Emre Kaya*, B. No: 2018/26675, 20/12/2022, § 15; kamu görevinin niteliğine ilişkin olarak bkz. *Adem Talas* [GK], B. No: 2014/12143, 16/11/2017, § 47; *Sinan Akbulut*, B. No: 2019/1396, 2/11/2022, § 34).

21. Başvurucu; ifadesinde, hakkındaki geçmiş idari işlemlere karşı açtığı davaları kazandığını ve yaşadığı haksızlıklara tepki olarak söz konusu paylaşımı yaptığını belirtmiştir. Gerçekten de paylaşımına bir bütün hâlinde bakıldığında başvurunun hakkındaki geçmiş idari işlemlerin hukuka aykırı olduğunu vurguladığı, bu işlemleri tesis eden idarecileri sahip oldukları hukuk bilgisi üzerinden eleştirdiği görülmüştür. Ancak başvuru, özellikle paylaşımın son kısmında idareyle yaşanabilecek olası uyumsuzluklarda hukuki yolların tüketilmesi hâlinde çözümün yeraltı dünyasında aranması gerektiğini belirterek meslektaşlarına yasa dışı yollara başvurmayı telkin etmiştir. Nitekim başvuru da bu noktada paylaşımı planlı olarak yapmadığını, kastını aşan ifadeler kullandığını ve hatalı olduğunu kabul etmiştir. Dolayısıyla şu hâlde Anayasa'ya ve kanunlara sadakatla bağlı kalmak ve kanunları uygulamakla yükümlü bulunan kamu görevlisi başvurunun paylaşımıyla sadakat yükümlülüğüne aykırı hareket ettiği ve ifadelerinin eleştiri sınırını aştığı kabul edilmelidir (bkz. § 14).

22. Yukarıda yapılan tüm açıklamalar ışığında Anayasa Mahkemesi sosyal medya paylaşımıyla meslektaşlarını idareye karşı yasa dışı yollara başvurmaya teşvik eden başvurunun bu eylemiyle tabi olduğu devlet memurluğu statüsünün sağladığı itibar ve güvene (bkz. §§ 14, 15) aykırı davranarak kamu görevlisinin hakkında disiplin cezasına hükmedilmesini gerektirecek davranışlardan kaçınma yükümlülüğünün gereklerini yerine getirmediği ve bu itibarla uygulanan disiplin cezasının zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık geldiği sonucuna ulaşmıştır (disiplini etkileyen davranışlardan kaçınma yükümlülüğüne ilişkin olarak bkz. *Yasin Agin ve diğerleri*, § 63; *Şah İsmail Harmanacı*, B. No: 2018/15359, 17/11/2021, § 38; disiplin hukukunun amaçları için bkz. *Ayfer Altuntaş ve İkbâl Ünzile Gürsoy*, B. No: 2018/24874, 31/3/2022, § 53).

23. Hiç şüphesiz disiplin cezaları, memurların kariyerleri üzerinde bir tesir bıraktığı gibi kanunlarda yazılı hâllerde memur statüsünün sona ermesine de neden olabilir. Somut olayda ise başvurunun görece hafif bir disiplin cezası olan kınama cezasıyla -eylemin niteliği gözetildiğinde- cezalandırıldığı anlaşıldığından müdahalenin orantısız olmadığı değerlendirilmiştir.

24. Açıklanan gerekçelerle ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğu ve Anayasa'nın 26. maddesinin ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

Selahaddin MENTEŞ bu görtüşe katılmamıştır.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1.Özel hayata saygı hakkı kapsamındaki kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle* KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA Selahaddin MENTEŞ'in karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLMEDİĞİNE Selahaddin MENTEŞ'in karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/12/2024 tarihinde karar verildi.

KARŞI OY

1. Anayasa Mahkemesi 1. Bölüm 2022/54505 esas sayılı dosyada, sayın çoğunluk başvurusunun Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar verilmiştir.

2. Aşağıda açıkladığım gerekçelerle başvurusunun Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle sayın çoğunluğun görüşüne katılmadım.

3. Olay ve olgular mahkemenin gerekçeli kararında özetlenmiştir.

4. Başvurucu olaya konu sosyal medya paylaşımını üçüncü kişilere kapalı ve sadece doktorlara yönelik oluşturulan bir grupta yaptığı bu paylaşım nedeniyle disiplin cezası almıştır. Disiplin cezasına ilişkin idari süreçler başvurusunun aleyhine sonuçlanmıştır. Bunun üzerine başvuru bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne müracaat etmiştir.

5. Başvuruya konu müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir: "*Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine... ilkesine aykırı olamaz.*"

6. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olma koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

7. 657 sayılı Kanun'un 125. maddesinin *kanunla sınırlama* ölçütünü karşıladığı söylenebilir. Müdahalenin *demokratik toplum düzeninin gereklerine* uygun olup olmadığının belirlenmesi bakımından değerlendirilmesi buna göre karar verilmesi gerekmektedir.

8. Anayasa Mahkemesi'nin çok sayıda kararda ifade özgürlüğünün demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk yönünden çok sayıda kararı vardır; "İfade özgürlüğüne yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir (AYM, E.2007/4, K.2007/81, 18/10/2007; Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 53-55; Mehmet Ali Aydın [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 70-72). Derece mahkemeleri, bireylerin fikirlerini ifade özgürlüğü yoluyla ifade etme hakları ile Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen meşru amaçlar arasında adil bir denge sağlamalıdır (Bekir Coşkun, §§ 44, 47, 48; Hakan Yiğit, B. No: 2015/3378, 5/7/2017, §§ 58, 61, 66). Derece mahkemeleri söz konusu dengelemeyi yaparken ve ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını değerlendirirken belirli bir takdir yetkisine sahiptir (Kemal Kılıçdaroğlu, B. No: 2014/1577, 25/10/2017, § 57). Bununla birlikte kamu gücünü kullanan organlar değerlendirmelerinde ifade özgürlüğünün demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemde olduğunu gözönünde bulundurmak zorundadır." (Bekir Coşkun, §§ 33-35; Mehmet Ali Aydın, §§ 42, 43; Tansel Çölaşan, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, §§ 35-38).

9. Anayasa Mahkemesi karar sonucuna ulaşırken daha önceki mahkeme tarafından ortaya konulan kriterlere uygun bir değerlendirme yapıp yapılmadığını paylaşımların kişinin tabii olduğu statü hukuku ve ifade özgürlüğü bağlamında yapılan değerlendirmeler hangi sonuca ulaştığını açıkça ortaya koymalıdır.

10. Anayasa Mahkemesi 2018/21380 E. 3/11/2022 tarihli kararında kamu görevlilerinin sosyal medya paylaşımları ile ilgili kriterleri belirlemiştir. Buna göre “Açıktır ki idare ve derece mahkemeleri, başvurusunun yapmış olduğu sosyal medya paylaşımıyla tabii olduğu statü hukukuna aykırı hareket ettiği sonucuna varmıştır. Anayasa’nın 128. maddesinin birinci fıkrasına göre devletin, yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülmektedir. Anayasa’nın 128. maddesinin ikinci fıkrasında ayrıca önemi nedeniyle memurların ve diğer kamu görevlilerinin görev ve yetkilerinin, haklarının ve yükümlülüklerinin kanun ile düzenleneceği de ifade edilmiştir. Anayasa’nın 129. maddesinin birinci fıkrasında ise memurlar ve diğer kamu görevlilerinin Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlü olduklarının altı çizilmiştir. 657 sayılı Kanun’un 7. maddesine göre ise devlet memuru, tarafsızlığını gölgeleyecek şekilde bir siyasi parti, kişi veya zümrenin yararını veya zararını hedef tutan bir davranışta bulunmayacağı gibi siyasi ve ideolojik amaçlı beyanda da bulunmaz. Nitekim aynı Kanun’un 125. maddesinde herhangi bir siyasi parti yararına veya zararına faaliyette bulunan devlet memurlarına disiplin cezaları verileceği ifade edilmiştir (Sinan Akbulut, B. No: 2019/1396, 2/11/2022, § 30).

11. Kamu görevlileri tabii oldukları ve zikri geçen devlet memurluğu statülerinin -kanun ve diğer alt mevzuata dayanan- gereklerini yerine getirmemeleri hâlinde bir disiplin cezası ile karşılaşacaktır. Disiplin uygulamaları, devlet organizasyonu içinde düzenin sağlanması ve korunması, memurun görevine bağlanması, hizmetlerin en etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi için kullanılır; bu uygulamaların hukuki gerekçeleri ve sonuçları vardır. Disiplin uygulamalarının nihai hedefi, sağlanan düzen sayesinde verimli bir çalışma ortamının ve nihai olarak da kamu yararının sağlanmasıdır. Bu bakımdan disiplin cezaları memurların görevlerini layıkıyla ve uyum içinde yerine getirmesi için önemli bir araçtır (Ayfer Altuntaş ve İkbâl Ünzile Gürsoy, B. No: 2018/24874, 31/3/2022, § 53). Öte yandan münhasıran memurların görevleriyle ilgili olması disiplin cezaları hakkında yapılan değerlendirmelerin ciddiyetini azaltmamaktadır. Çünkü düşünce açıklamaları karşılığında uygulanan disiplin cezalarının kamu görevlilerinin temel hak ve özgürlükleri üzerinde bir caydırıcı etki oluşturacağı açıktır (Mehmet Alanç ve diğerleri [GK], B. No: 2017/15462, 29/9/2021, § 49; Şah İsmail Harmancı, § 41).

12. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi daha önceki kararlarında, düşünce açıklamaları nedeniyle kamu görevlileri hakkında verilen disiplin cezalarına ilişkin olarak ve bu tür cezaların hukuka uygunluğunu denetleyen yargı mercilerinin -subjektif yorumlardan kaçınmaları için- yapmaları gerekenleri açıklamıştır. Anayasa Mahkemesi Sinan Akbulut kararında sosyal medya paylaşımlarına ilişkin idare ve yargı makamlarının yapması gerekenleri belirtmeye çalışmıştır.

13. Sinan Akbulut kararında birçok ilke konulmuştur. Bu karara göre...Hükmedilen disiplin cezasıyla kamusal önemi bulunan objektif amaca (bkz. § 32) ulaşılabilirliği, başka bir deyişle kamu görevlisinin cezalandırılmasının zorunlu bir sosyal ihtiyaca karşılık geldiği gösterilmeli; düşünce açıklamasının kamu görevini etkileme derecesiyle orantılı bir disiplin cezasına hükmedilmez (Mehmet Alanç ve diğerleri, § 45; Şah İsmail Harmancı, § 37; Ayfer Altuntaş ve İkbâl Ünzile Gürsoy, § 45).

14. vi. Değerlendirmelerin oldukça açık, spesifik ve tekil olarak yapılması gerekmektedir (bireyselleştirilmiş değerlendirme zorunluluğuna ilişkin olarak bkz. Şah İsmail Harmancı, § 41).”

15. Bu ilkeler ışığında somut olay değerlendirildiğinde; başvuru disiplin eylemine konu eylemleri özel ve kapalı bir grupta yapmıştır. Bu paylaşımlar özel hayat kapsamında korunmalıdır. Mesai saatleri dışında ve kapalı grupta yaptığı paylaşımlar mesleği ile irtibatlandırılırken göz önüne alınmalıdır. Başvuru maruz kaldığı idari süreçlere ilişkin sert eleştiri sayılabilecek bir paylaşımda bulunmuştur. Paylaşımın yapıldığı grup üçüncü kişilere kapalı aynı meslek mensubuna mensup kişilerdir. Meslekleri ve eğitimleri gereği kullanılan sözün espri, sert eleştiri ya da tehdit olup olmayacağını anlayacak kapasitedelerdir. Başvurucunun maruz kaldığı idari süreçlere ilişkin günlük hayatta kullanılmayacak bir ifadenin kapalı grupta mesai saati dışında idareye karşı veya yöneticilere karşı sitem sayılabilecek sert ifadeleri memuriyet göreviyle bağdaştırarak disiplin cezası ile cezalandırılması ifade özgürlüğünün ve özel hayatın gizliliğini korumasız bırakacaktır.

16. İnternetin insan hayatına girmesi ile beraber sosyalleşmenin farklı mecralarda da sağlandığı göz önüne alınmalıdır. Facebook mecrasının da bu araçlardan bir tanesi olduğu bilinmektedir. Bu mecra da yapılan paylaşımlar hakkında mahkemelerin ve idarenin yaklaşımını disiplin anlamında yukarıda belirtilen ifade özgürlüğünün demokratik toplumun gerekleri anlamında korunabilmesi için katı bir yaklaşım sergilenmemesi gerektiği açıktır. Somut olay bu bağlamda değerlendirildiğinde kamu görevlisi hakkında disiplin cezası ile sonuçlanan bir cezanın orantısız olduğu bilinmelidir. Kamu otoriteleri ve derece mahkemeleri başvurunun birey olması sıfatı nedeniyle görüş sahibi olma, ülke sorunları ile ilgilenme, gündemdeki sosyal konular ile ilgili görüş serdetme, tercih yapma, sitem etme, duygularını dile getirme gibi sosyal yönlelere sahip olma hakları konusunda ifade özgürlüğünü ihlal etmediği sonucuna ulaştıracak gerekçeler ortaya koymamışlardır.

17. Anayasa Mahkemesi yukarıda sınırlarını çizdiği ifade özgürlüğü bağlamında başvurunun ifade özgürlüğünün ihlal edilmesi yönünde karar vermesi gerektiği düşüncesiyle sayın çoğunluğun görüşüne katılmadım.

Üye
Selahaddin MENTEŞ